

Danuta Dobrowolska

---

grupa etnologii społecznej w Paryżu

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 16/1, 163-164

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GRUPA ETNOLOGII SPOŁECZNEJ W PARYŻU

Do najaktywniejszych zespołów badawczych w socjologii francuskiej należy Groupe d'Ethnologie Sociale w Paryżu (Grupa Etnologii Społecznej) pod kierunkiem P. H. Chombart de Lauwe'a. Krótką charakterystykę tego zespołu podała już A. Kłoskowska w XIII tomie „Przeglądu Socjologicznego” (z. 2, s. 160—161). W chwili obecnej zespół liczy 18 członków (razem z personelem administracyjnym i technicznym), którzy częściowo są etatowymi pracownikami Centre Nationale de la Recherche Scientifique, częściowo zaś (8 osób) tworzą samodzielne stowarzyszenie: Centre d'Études des Groupes Sociaux. Stowarzyszenie to podejmuje badania dla różnorodnych instytucji i jest przez nie finansowane, ściśle jednak współpracuje z personelem CNRS. Plany badawcze i kierownictwo są wspólne.

Przedmiotem badań Grupy Etnologii Społecznej są przeobrażenia współczesnego środowiska miejskiego, zarówno zaplanowane jak też spontaniczne. W obrębie tego zasadniczego problemu wyłoniło się z czasem siedem kierunków badawczych, dotyczących następujących zagadnień:

1) Wyobrażenia o społeczeństwie, świadomość rozwoju społecznego i aspiracje społeczne w środowiskach miejskich. Wpływ przeobrażeń miasta na świadomość jego mieszkańców, na ich poglądy, systemy wartości, wierzenia, aspiracje. W chwili obecnej jest to centralny nurt badań.

2) Wzrost potrzeb mieszkańców współczesnych miast. Poprzednio przedstawione zagadnienia byłyby niezrozumiałe bez analizy zmieniających się warunków życia w środowiskach miejskich, które z kolei oddziałują na powstawanie nowych potrzeb i na zmiany w zachowaniu się ludzi.

3) Przeobrażenia struktury i funkcji rodziny wielkomiejskiej. Zagadnieniu temu Grupa Etnologii Społecznej poświęca specjalną uwagę. Ujmuje ona rodzinę dynamicznie, analizując ją na tle szerszego środowiska społecznego i jego przemian.

4) Dojrzewanie społeczne młodzieży (*maturation sociale*). Przygotowanie młodzieży do pełnego udziału w życiu zbiorowym.

5) Rozwój struktury społecznej miasta. Tutaj należą nie tylko badania ekologiczne nad środowiskiem miejskim, ale też studia nad społeczną integracją miasta, nad poczuciem wspólnoty jego mieszkańców.

6) Zjawiska psychopatologiczne w środowiskach miejskich. Grupa bada je w powiązaniu z zagadnieniem dezorganizacji społecznej tych środowisk.

7) Szersze perspektywy antropologiczne (etnologiczne). Rozwój społeczny i kulturalny środowisk miejskich. Studia o charakterze syntetycznym oparte na materiale porównawczym¹.

W ramach wymienionych kierunków badawczych organizowane są liczne studia zespołowe i indywidualne. Oprócz omawianych już na łamach „Przeglądu Socjologicznego” studiów nad aglomeracją paryską i nad życiem rodzin robotniczych², podjęto na dużą skalę badania zespołowe dotyczące kwestii mieszkaniowej w miastach francuskich. W wyniku ich opublikowano szereg rozpraw, m. in. dwutomową pracę pod redakcją P. H. Chombart de Lauwe'a *Famille et habitation* (Paris 1959,

¹ Na podstawie sprawozdania opracowanego przez P. H. Chombart de Lauwe'a dla CNRS pt. *Evolution de la vie sociale* (Recherches coordonnées de sociologie, d'ethnologie et de psychologie en milieu urbain). Le groupe d'ethnologie sociale en 1961 (maszynopis).

² Zob. recenzje z prac: Paris et l'agglomération parisienne i *La vie quotidienne des familles ouvrières*, „Przegląd Socjologiczny”, T. XII, s. 357 i 365.

1960). W pracy tej zanalizowano zarówno rolę mieszkania w życiu człowieka i związane z tym zagadnienia techniczne, ekonomiczne, społeczne i kulturalne, jak też przebieg życia społecznego w ramach mieszkania i osiedla. Pierwszy tom, stanowiący jak gdyby wstęp do dalszych badań, zawiera omówienie literatury etnologicznej, socjologicznej, ekonomicznej i psychologicznej dotyczącej problematyki mieszkaniowej oraz analizę współczesnych koncepcji architektonicznych. W tomie drugim przedstawiono wyniki badań terenowych przeprowadzonych w trzech niedawno powstałych osiedlach mieszkaniowych: w Bordeaux, na peryferiach Paryża i na peryferiach Nantes. Badania nad kwestią mieszkaniową są kontynuowane.

W toku są studia zespołowe prowadzone w porozumieniu z socjologami kanadyjskimi i polskimi nad zmianami w sytuacji społecznej kobiety i świadomością tych zmian w społeczeństwie. Ostatnio rozpoczęto również badania terenowe nad integracją mieszkańców miast, ich stosunkiem do własnego miasta i wyobrażeniem miasta idealnego. Badaniami tymi objęto zarówno stare dzielnice miejskie, jak też dzielnice nowe związane z miastami starymi oraz miasta niedawno powstałe. Oprócz prac zespołowych członkowie Grupy prowadzą też studia indywidualne, np. nad położeniem dziecka w rodzinie (M. J. Chombart de Lauwe), nad zagadnieniem młodzieży (J. Jenny, P. Rendu), nad pracownikami przemysłu hotelarskiego (J. Retel) itp.

Grupa Etnologii Społecznej posiada swe wyraźne oblicze teoretyczne. Łączy ona punkt widzenia socjologiczny, etnologiczny i psychologiczny. W dążeniu do wszechstronnego ujęcia życia społecznego współpracuje też z przedstawicielami innych dyscyplin, jak geografami, historykami, ekonomistami, demografami, prawnikami. Badane zjawiska ujmuje dynamicznie, rozwojowo, w powiązaniu z konkretnym terenem. W toku studiów zanalizowano szereg zasadniczych pojęć, jak środowisko społeczne, przestrzeń społeczna, potrzeby, aspiracje itp. Stopniowo opracowywana jest ogólna teoria rozwoju społecznego środowisk miejskich. W pracach swych Grupa wyzyskuje zarówno już istniejące materiały źródłowe, jak też prowadzi na dużą skalę badania terenowe stosując różnorodne techniki zbierania materiałów i łącząc ujęcia ilościowe z jakościowymi. Dużą rolę odgrywa obserwacja eksperymentalna polegająca na możliwie ścisłej kontroli czynników, które oddziałują na badane zjawisko. Charakterystyczną cechą Grupy Etnologii Społecznej jest jej wyraźna orientacja praktyczna, zainteresowanie zagadnieniami aktualnymi o dużej wadze społecznej.

Danuta Dobrowolska

„AMERICAN SOCIOLOGICAL REVIEW” O PRZESTĘPCZOŚCI MŁODZIEŻY

„American Sociological Review” (October 1961) omawiający zagadnienia przestępczości młodzieży zawiera 8 artykułów na następujące tematy: 1) O eksperymencie w zakresie poprawy młodocianych przestępców opartym na zasadach socjologicznych; 2) o wpływie środowiska więziennego na więźnia w różnych fazach jego przebywania w więzieniu; 3) o konieczności traktowania przestępczości młodzieży jako zachowania się uwarunkowanego przez społeczno-kulturową i socjo-psychologiczną specyfikę środowisk młodzieży jako klasy wolnej od pracy; 4) o przestępczości nieletnich w Ameryce pod względem struktury klasowej; 5) o kradzieży wśród młodzieży w okresie wczesnej fazy dojrzewania; 6) o zabójstwach, samobójstwach i gospodarczej przestępczości na Cejlonie; 7) alienacja, jej znaczenie i problem miary jej nasilenia; 8) alienacja i integracja wśród studentów-intelektualistów.